

**PROGRAM
WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY**

Szkoły Specjalnej Przysposabiającej do Pracy nr 2

w Częstochowie

ul. Czecha 15

MISJA SZKOŁY

Misją Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 45 w Częstochowie jest edukacja uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. Najważniejsze w naszym działaniu jest rozwijanie autonomii ucznia niepełnosprawnego, jego personalizacja oraz socjalizacja, a w szczególności wyposażeniem go w ramach posiadanych przez niego możliwości - w takie umiejętności i wiadomości, aby:

- mógł porozumiewać z otoczeniem w najlepszy sposób (werbalnie lub pozawerbalnie),
- zdobył maksymalną niezależność życiową zakresie zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych,
- był zaradny w życiu codziennym adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności umiejętności raz miał poczucie sprawczości,
- mógł uczestniczyć w różnych formach życia społecznego na równi z innymi członkami danej zbiorowości, znających i przestrzegając ogólnie przyjętych norm współżycia, zachowując prawo do swojej inności.

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży (art.1pkt 3 ustawy Prawo oświatowe).

I. CHARAKTERYSTYKA „SYLWETKI ABSOLWENTA” SZKOŁY

1. POZNANIE UWARUNKOWAŃ FORMALNO-PRAWNYCH.

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (zwłaszcza art. 72)
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych
- Konwencja o prawach dziecka
- Ustawy i rozporządzenia MEN (zwłaszcza ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo Oświatowe oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 Lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branży szkoły I stopnia kształcenia ogólnego dla szkoły przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej
- Ustawa Karta Nauczyciela
- Programy narodowy i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

2. POZNANIE OCZEKIWAŃ RODZICÓW

Szkoła podejmując się tak odpowiedzialnej roli wychowania uczniów musi uwzględnić wolę rodziców, gdyż to rodzina jest głównym i najważniejszym środowiskiem kształtującym postawy i wartości. Opracowany Program Wychowawczo – Profilaktyczny opiera się na diagnozie potrzeb wychowawczych i środowiskowych społeczności szkolnej, która uwzględnia wnioski z:

- ankiety dla rodziców i nauczycieli;
- obserwacji sposobu funkcjonowania i potrzeb uczniów;
- analizy dokumentacji szkolnej uczniów;
- rozmów z rodzicami;
- raportów z ewaluacji wewnętrznej;
- sprawozdań nauczycieli przedstawianych na koniec roku szkolnego.

Ankietowani rodzice stwierdzili jednoznacznie, że wcześniejszy program wychowawczy jest spójny z wyznawanym przez nich systemem wartości, a podejmowane przez szkołę działania wychowawcze i profilaktyczne szkoły wspierają ich dziecko w rozwoju. Ich zdaniem, czynniki decydujące o powodzeniu tych działań szkolnych to:

- pozytywna atmosfera nauki i wychowania (pozytywne relacje między uczniami, nauczycielami i pracownikami szkoły);
- poczucie bezpieczeństwa;
- wsparcie ze strony nauczycieli i pracowników szkoły;

- w mniejszym stopniu: zaangażowanie rodziców w życie szkoły.

Rodzice wskazali treści, które ich zdaniem powinny zostać zaakcentowane w programie wychowawczo – profilaktycznym szkoły. Są to:

- przygotowanie do samodzielności, kształtowanie umiejętności umożliwiających podjęcie zatrudnienia;
- kształtowanie szacunku do środowiska przyrodniczego;
- w mniejszym stopniu: przeciwdziałanie uzależnieniom wśród młodzieży i edukację prozdrowotną;
- znacznie mniejsze znaczenie przypisali kształtowaniu postaw patriotycznych, obywatelskich i umiejętności społecznych.

Diagnoza potrzeb rodziców odzwierciedla także trudności, z którymi borykają się ich dzieci. Rodzice wskazują obszary funkcjonowania dzieci, wymagające największej pomocy i wsparcia szkoły - zauważają szczególną konieczność usprawniania ich dzieci w sferze rozwoju intelektualnego (poprzez rozwijanie umiejętności poznawczych: pamięci, myślenia, spostrzegania i koncentracji uwagi) i społecznego (zwłaszcza poprzez kształtowanie zdolności komunikacyjnych i samoobsługowych). W mniejszym stopniu zwracają uwagę na występujące trudności w zachowaniu się dzieci (agresja, autoagresja, nadpobudliwość, stereotypie, bierność) oraz rozpoznawaniu i kontrolowaniu ekspresji emocjonalnej. Zdecydowanie mniejsza grupa ankietowanych rodziców wskazuje na występujące trudności ruchowe uczniów, prezentując niskie oczekiwania wobec wsparcia ruchowego uczniów ze strony szkoły.

Zdaniem rodziców działania edukacyjne i wychowawcze szkoły wpływają na kształtowanie pożądanych postaw i zachowań uczniów (raport z ewaluacji wewnętrznej z roku szkolnego 2016/2017). Zdecydowana większość rodziców (95,8 %) deklaruje, że współpracuje z nauczycielami w celu osiągnięcia pożądanych zachowań. 91,6 % rodziców uważa, że jego dziecko ma zapewnione bezpieczeństwo i ochronę przed przemocą fizyczną i psychiczną w szkole.

Większość ankietowanych rodziców (89 %) wysoko ocenia efektywność działań służących zapewnieniu bezpieczeństwa w szkole. (2014/2015).

Aż 85 % rodziców jest zdania, że szkoła powinna interesować się losem ich dziecka po zakończeniu edukacji szkolnej. Ankietowani rodzice dostrzegają potrzebę rozwijania zainteresowań własnego dziecka również po ukończeniu szkoły. rodzice oczekują ze strony szkoły informacji na temat możliwości uczęszczania ich dzieci do różnych ośrodków dziennego pobytu.

Rodzice uważają, że organizacja zajęć w szkole nie wymaga poprawy i spełnia ich oczekiwania. Akcentują znaczenie dostosowania warunków pracy do możliwości i potrzeb uczniów, uwzględnienie w rodzajach aktywności naturalnego rytmu funkcjonowania ucznia, przewidywalności zdarzeń, różnorodność zajęć pozalekcyjnych i organizowanie zajęć o charakterze religijnym. (2012/2013). Zajęcia są prowadzone w pozytywnym klimacie sprzyjającym ich uczeniu się, podkreślając wpływ indywidualnego podejścia do każdego ucznia, wykwalifikowanej kadry, dostosowywanie form, warunków i właściwego doboru pomocy dydaktycznych, akceptację dla uczniów, zaangażowania nauczycieli w pracę, tworzenie miłej i przyjaznej atmosfery, itp.

Na podstawie raportu z ewaluacji wewnętrznej z obszaru „Funkcjonowanie szkoły w środowisku lokalnym” wynika, że rodzice powinni być częściej Informowani o działaniach inicjatywach podejmowanych przez szkołę we współpracy ze środowiskiem lokalnym rodzice oczekują ich zaangażowania do wspólnych działań.

3. OCENA POTENCJAŁÓW I MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWYCH UCZNIÓW

Głównym celem w koncepcji pracy Zespołu Szkół Specjalnych nr 45 w Częstochowie na lata 2017-2021 jest pomoc wszystkim uczniom w rozwinięciu ich możliwości, umiejętności i sprawności w aspekcie intelektualnym, emocjonalnym, fizyczny i społecznym w zdobyciu maksymalnej niezależności życiowej w ramach posiadanych realnych możliwości.

Koncepcja pracy naszej placówki uwzględnia potrzeby rozwojowe naszych podopiecznych, oczekiwania rodziców oraz specyfikę środowiska. Działania są ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb uczniów, wyrównywanie ich szans edukacyjnych i przygotowanie do życia po zakończeniu edukacji oraz na współpracę z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

Ze względu na specyfikę funkcjonowania uczniów jako osób z niepełnosprawnością intelektualną szkoła dostosowuje formy, warunki, treści i metody pracy do indywidualnych potrzeb i możliwości do każdego ucznia. Klasowy zespół wychowawczy dokonuje wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia we wszystkich sferach rozwoju oraz określa potencjał i możliwości ucznia.

Priorytetem w naszych działaniach jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie poprzez działania edukacyjno – terapeutyczne, dostosowane do ich możliwości, mające na celu:

- samodzielne funkcjonowanie ucznia w środowisku szkolnym, rodzinnym i lokalnym;
- tworzenie warunków umożliwiających uczniom autonomię, personalizację i pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- tworzenie przyjaznej atmosfery w szkole;
- respektowanie norm moralnych i społecznych;
- zapewnienie uczniom wymagającym dodatkowego wsparcia, pomocy psychologicznej i innej specjalistycznej.

Działania szkoły umożliwiające rozwijanie przez uczniów autonomii i udział w życiu społecznym, zgodnie z własnym potencjałem i możliwościami rozwojowymi to:

- rozwijanie twórczej aktywności ucznia, poznawanie jego zainteresowań i uzdolnień;
- motywowanie do udziału w różnych formach współzawodnictwa indywidualnego i zespołowego na terenie szkoły i poza nią, rozwijanie zdolności i zainteresowań uczniów umożliwiających im różne formy aktywności po ukończeniu szkoły;
- przynależność do kół zainteresowań, udział w różnych formach zajęć pozalekcyjnych;
- eksponowanie efektów pracy pozalekcyjnej, występy artystyczne w szkole i poza nią;
- spotkania integracyjne;
- umożliwienie uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta: wyjścia do kina, teatru, filharmonii, muzeum.

Duży nacisk w pracy kładziemy na rozwój zainteresowań uczniów na zajęciach pozalekcyjnych w ramach działalności kół zainteresowań (uczniowski klub sportowy „Awans”, zespół teatralny „Pigmalion”, zespół instrumentalno – wokalny „Guiro”, zespół taneczny „Bees”, szkolne koło LOP, szkolne koło PTTK, harcerska „Drużyna Nieprzetartego Szlaku”, biblioteka szkolna).

Szczególnie istotnym aspektem samodzielnego funkcjonowania ucznia w środowisku społecznym i rozwijaniu jego zaradności życiowej jest możliwość porozumiewania się z ludźmi w sposób czytelny dla nich. Uczeń musi mieć motywację do komunikowania się, znać sposób przekazywania informacji, mieć o czym rozmawiać i stwarzać okazję do przekazywania innym swoich potrzeb i emocji. Jeśli więc mowa ucznia jest znacznie zaburzona warto pomóc mu stosując adekwatnie do jego potrzeb i możliwości wspomagające lub alternatywne sposoby porozumiewania się. Przy doborze właściwego dla konkretnego ucznia systemu komunikacji bierzemy pod uwagę indywidualne możliwości i potrzeby rozwojowe ucznia.

4. ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Szkoła współpracuje z rodzinami, w których wychowują się nasi uczniowie oraz instytucjami i środowiskiem lokalnym. Umiejętne korzystanie z zasobów społecznych wspomaga działania szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki oraz zapewnia warunki do integracji środowiska osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem ludzi zdrowych.

Warunkiem efektywności wychowania uczniów jest ścisła współpraca nauczycieli, rodziców i pracowników niepedagogicznych szkoły. W ramach współpracy z rodzicami ważne jest kontynuowanie działań wychowawczych na terenie domu rodzinnego. Jak wynika z ankiet, rodzice widzą potrzebę zaangażowania się w życie szkoły w celu budowania pozytywnego klimatu szkoły i wspierania podejmowanych działań wychowawczych

i profilaktycznych. Cenią sobie możliwość aktywnego uczestniczenia w edukacji swoich dzieci poprzez akceptację IPET-ów, konsultacje z nauczycielami oraz udział w uroczystościach zrzeszających całą społeczność szkolną, wspólnych wyjściach do instytucji kulturalnych, na imprezy sportowe i wycieczki.

Nauczyciele podejmują szereg działań, które promują wiedzę i umiejętności ucznia, kształtując pozytywny wizerunek osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Szkoła promuje wartość edukacji w społeczności lokalnej poprzez udział w imprezach szkolnych z zaproszonymi gośćmi i pozaszkolnych, imprezach kulturalnych i zawodach sportowych, spotkaniach integracyjnych, udział w występach artystycznych, prezentację własnych wytworów, wycieczkach organizowanych przez szkolne koło PTTK, imprezach z okazji „Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną”, aktywny udział w przedsięwzięciach organizowanych przez stowarzyszenia i fundacje wspierające osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Współpraca z instytucjami jest atrakcyjna dla uczniów – rozwija i pogłębia ich umiejętności i zainteresowania oraz angażuje w działania na rzecz szkoły środowiska lokalnego. Udział w imprezach organizowanych we współpracy ze środowiskiem daje możliwość prezentowania swoich umiejętności i zdolności a także kształtuje pozytywne postawy społeczne.

Działania promujące szkołę w środowisku lokalnym odbywają się poprzez współpracę z m. in:

- z mediami, Urzędem Miasta Częstochowa,
- spółdzielnią „Północ”,
- współpracę ze stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością, zwł. Stowarzyszeniem dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Fundacją „Oczami Brata”,
- z przedszkolami i szkołami, zwł. I L.O. im. J. Słowackiego i Przedszkolem Integracyjnym nr 43,
- współpracę z Hufcem ZHP,
- współpracę z biblioteką miejską,
- ośrodkami kulturalno – oświatowymi: muzeum, kinem, teatrem, RODN „WOM”, SOD.

Ważnym czynnikiem działania szkoły mające na celu zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności są:

- udzielanie porad i wskazówek: rodzicom, pedagogom, terapeutom w pracy z osobami, które mają trudności w porozumiewaniu się za pomocą mowy werbalnej, prowadzenie zajęć pozalekcyjnych,
- udział w akcjach o ogólnopolskim zasięgu, np. sprzątanie terenów wokół szkoły i jej pobliżu w rama dni „Sprzątanie świata”,
- coroczna akcja „Pomagamy zwierzętom przetrwać zimę”,

- prowadzenie zajęć pozalekcyjnych,
- organizowanie szkoleń, warsztatów dla rodziców,
- organizowanie dni zajęć otwartych,
- udział prelegentów szkoły w konferencjach metodycznych.

5. BILANS ZASOBÓW SZKOLNYCH

Historia naszej szkoły zaczyna się w latach 60-tych XX wieku, kiedy to zauważono potrzebę tworzenia placówek dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. W roku szkolnym 1965/66 powstały eksperymentalne klasy „Szkoły Życia” w Częstochowie przy Szkole Podstawowej nr 45 i Szkole Podstawowej nr 23. Na początku lat 80-tych szkoła otrzymała budynek przy ul. Pułaskiego 42, warunki lokalowe jednak nie były dostosowane do wymagań osób poruszających się na wózkach, dlatego czyniono starania o rozbudowę szkoły. Ostatecznie od roku szkolnego 2006/2007 rozpoczęliśmy naukę w nowym budynku przy ul. Czecha 15. Obecna siedziba szkoły spełnia nasze oczekiwania - pomieszczenia i klasopracownie są przestronne, świetnie wyposażone i zgodne z europejskimi standardami. Szkoła posiada dobrą lokalizację w dzielnicy obfitującej w zielen i dogodnym dojazdem środkami MPK. Budynek szkoły przystosowany jest do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością ruchową: posiada windę, jest wyposażony w sprzęt rehabilitacyjny oraz specjalistyczne pomoce, salę doświadczania świata, salę zajęć logopedycznych, gabinet do terapii metodą Tomatisa, salę do terapii ruchowej, pracownię gospodarstwa domowego. Posiadamy własną bibliotekę z księgozbiorem dla uczniów. Dysponujemy własną stołówką szkolną.

Posiadamy wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, którą stanowią: oligofrenopedagodzy, logopedzi, neurologopedzi, psycholog, terapeuci ruchowi, surdopedagodzy, tyflopagodzy, dogoterapeuci, certyfikowany terapeuta integracji sensorycznej, terapeuci komunikacji alternatywnej i wspomagającej AAC.

Szkoła zapewnia opiekę pielęgniarki szkolnej oraz doświadczonego i przyjaznego personelu pomocniczego.

Uczniowie mają możliwość korzystania z zajęć edukacyjnych, rewalidacyjnych, pozalekcyjnych i zajęć świetlicowych. Na terenie szkoły działa Punkt Konsultacyjny Komunikacji Alternatywnej i Wspomagającej AAC. Realizujemy różne projekty i programy rządowe i europejskie, prozdrowotne programy profilaktyczne, zajęcia otwarte dla rodziców, bogaty kalendarz uroczystości szkolnych.

Szkoła systematycznie unowocześnia bazę dydaktyczną, wykorzystywaną w codziennej pracy z uczniami poprzez zakup specjalistycznych pomocy dydaktycznych, programów komputerowych, sprzętu sportowego i rehabilitacyjnego. Poszerza możliwość wykorzystania w pracy z uczniem komputerów, Internetu i różnorodnych technik multimedialnych. Dbą o nowoczesne wyposażenie pracowni gospodarstwa domowego poprzez zakup sprzętów AGD i RTV. Unowocześnia bank standaryzowanych testów diagnostycznych poprzez zakup nowych programów i narzędzi do diagnozowania uczniów. Szkoła posiada także dobrą bazę dydaktyczną do rozwijania systemów komunikacji alternatywnej i wspomaganej AAC uczniów w postaci specjalistycznych sprzętów i oprogramowania, umożliwiających edytowanie i wykorzystanie symboli graficznych w codziennych sytuacjach.

6. SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY

Opracowując model wychowanka naszej szkoły staraliśmy się przewidzieć jakim człowiekiem będzie nasz absolwent. U podstaw stworzonego przez nas modelu leży założenie, że osiągnięcie przez ucznia rozwoju osobistego jest możliwe tylko wtedy, gdy zapewnimy mu sprzyjające środowisko wychowawcze.

Chcemy, aby absolwent Szkoły Przysposabiającej do Pracy nr 2 w Częstochowie, na miarę swoich indywidualnych możliwości, rozwinął autonomię, personalizację, socjalizację oraz takie umiejętności i wiadomości, aby:

- potrafił porozumiewać się z otoczeniem w najpełniejszy sposób, werbalnie lub pozawerbalnie dzięki umiejętności stosowania swobodnej komunikacji wspomagającej i alternatywnej AAC, z wykorzystaniem gestów Makatonu, symboli graficznym PCS i MÓWika, książek do komunikacji, programu „Mówik”, komunikatorów;
- zdobył maksymalną niezależność życiową w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i był gotowy na miarę swoich indywidualnych możliwości, do realizowania wymagań i oczekiwań stawianych mu przez społeczeństwo;
- był zaradny w życiu codziennym adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności oraz miał poczucie sprawczości i był dobrze przygotowany do godnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym;
- mógł uczestniczyć w różnych formach życia społecznego na równi z innymi członkami danej zbiorowości, znając i przestrzegając ogólnie przyjętych norm współżycia, zachowując prawo do swojej inności;
- aby w przyszłości był dobrym człowiekiem, którego silny kręgosłup moralny pozwalał będzie na podejmowanie mądrych i świadomych decyzji.

7. MODEL UCZNIA KOŃCZĄCEGO SZKOŁĘ PRZYSPOSABIAJĄCĄ DO PRACY

Rozwój fizyczny - uczeń jest sprawny fizycznie, rozumie potrzebę dbania o swoje zdrowie i sprawność, potrafi zadbać o swoją kondycję fizyczną, jest świadomy negatywnych skutków nałogów i preferuje zdrowy tryb życia. Umie dbać o swoje ciało. Potrafi odpowiednio reagować na zagrożenia.

Rozwój społeczny - uczeń posiada odpowiednią wiedzę i umiejętności adekwatne do wieku i możliwości indywidualnych. Posiada umiejętności pracy zespołowej, jest odpowiedzialny, ciekawy świata, dostrzega przydatność swojej edukacji w praktyce życia codziennego, bierze udział

w działaniach na rzecz klasy, szkoły, środowiska. Potrafi umiejętnie wykorzystać media do nauki (komputer, Internet, komunikator). Chce kontynuować naukę i jest świadomy swoich wyborów a w przyszłości podjąć pracę odpowiadającą jego umiejętnościom i kompetencjom. Uczeń szanuje mienie wspólne i dba o przyrodę i chce ją chronić. Potrafi poradzić sobie z prostymi sprawami w punktach użyteczności publicznej.

Rozwój moralny i duchowy - uczeń potrafi odróżnić dobro od zła. Ma potrzebę dbania o bezpieczeństwo swoje i innych. Właściwie zachowuje się w grupie, zachowuje się zgodnie z przyjętymi normami, wykazuje chęci potrzeba niesienia pomocy. Szanuje poglądy, zdanie czy wyznanie innych osób, rozpoznaje wartości moralne, prawidłowo komunikuje się z innymi osobami, cechuje go kultura osobista, potrafi korzystać z dóbr kultury. Absolwent ma szacunek do osób starszych.

Rozwój emocjonalny i intelektualny - uczeń okazuje szacunek do rodziny, do pracy dba o przyrodę i rozumie potrzebę ochrony, szanuje historię i kulturę oraz tradycję naszego regionu i narodu. Szanuje mowę ojczystą, zna historię najbliższej okolicy, regionu i państwa. Szanuje swoją tożsamość narodową. Uczeń wie jak odpowiednio reagować na przejawy widocznej przemocy c oraz zna zagrożenia wynikające ze stosowania używek. Jest asertywny w sytuacjach zagrożeń i niebezpieczeństw. Nabył wiedzę i potrafi ją zastosować w praktyce, odpowiednio do własnych możliwości intelektualnych.

II. ANALIZA DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ SZKOŁY

1. DIAGNOZA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA UCZNIÓW

Uczniowie naszej rozwijają się we własnym niepowtarzalnym tempie, zgodnie z własnymi możliwościami. W pracy edukacyjno – wychowawczej duże znaczenie ma ocenianie pozytywne, skupiające się na wiedzy i indywidualnych możliwościach ucznia, które posiada

i sferze jego najbliższego rozwoju. Każdy sukces ucznia jest zauważony i doceniony. Dostosowujemy warunki nauki, formy i metody pracy do potrzeb i możliwości każdego ucznia. Szkoła posiada certyfikat przyznany przez Prezydenta Miasta Częstochowy „Miejsce przyjazne osobom z niepełnosprawnością”.

Podjmując codzienną pracę z uczniem obserwujemy pozytywne zmiany zachodzące w ich postawach, wiedzy i zachowaniach, dokonujące się pod wpływem oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych. Uczniowie, na miarę swoich indywidualnych możliwości wchodzą w kontakty społeczne z innymi członkami swojej klasy i społeczności szkolnej. Kształtowane są zachowania zgodne z obowiązującymi normami społecznymi i zachowania prospołeczne. Uczniowie są uczestnikami życia społecznego, odbiorcami kultury, użytkownikami środków komunikacji miejskiej, miejsc użyteczności publicznej, integrują się z pełnosprawnymi członkami społeczeństwa i nawiązują z nimi pozytywne relacje interpersonalne. Potrafią dostrzec potrzeby innych ludzi, empatycznie pomóc słabszym od siebie, szanować własność swoją, innych osób i publiczną.

Podczas systematycznego treningu rozwijają swoją samodzielność i zaradność życiową, przystosowują się do pomocy w gospodarstwie domowym podczas wykonywania podstawowych prac w pracowni: przygotowywania prostego posiłku, porządkowania otoczenia, bezpiecznego posługiwania się narzędziami kuchennymi i sprzętami AGD i RTV.

Uczniowie chętnie angażują się w działalność sportową i artystyczną podczas zajęć pozalekcyjnych, rozwijając własne zainteresowania. Na terenie szkoły działa klub „Awans”, zespół taneczno- muzyczny „Bees”, zespół teatralny „Pigmalion”, zespół instrumentalno - muzyczny „Guio”. Zespoły te reprezentują szkołę naszą w różnych konkursach międzyszkolnych odnosząc w nich znaczące sukcesy.

Sukcesem wychowawczym jest umiejętność integrowania się z innymi ludźmi i prezentowania własnych możliwości przed publicznością podczas imprez sportowych i olimpiad „Sprawni inaczej”, „Przełamujemy bariery”, imprez kulturalnych „Muzycznej Sceny Integracji”, „Przeglądu Teatralnego”, „Festiwalu Piosenki Podwórkowej”.

Innym sukcesem wychowawczym jest uczestnictwo uczniów w rajdach pieszych i wycieczkach krajoznawco - turystycznych, organizowanych przez szkolne koło PTTK. Uczniowie wykazują postawę zainteresowania udziałem w zbiórkach harcerskiej „Drużyny nieprzetartego szlaku” oraz zaangażowanie w działalność szkolnego koła LOP-u i uczestnictwo w akcjach sprzątania świata, dokarmiania zwierząt w schroniskach, pozyskiwania surowców wtórnych, wycieczkach przyrodniczych.

Uczniowie prezentują swoje dokonania podczas uroczystości i konkursach plastycznych, recytatorskich i fotograficznych, organizowanych przez szkołę i pozaszkolnych.

Sukcesem edukacyjnym i wychowawczym, który w sposób znaczący wpływa na poprawę funkcjonowania społecznego naszych uczniów jest możliwość porozumiewania się w sposób zrozumiały dla otoczenia poprzez system komunikacji alternatywnej i wspomaganej AAC. Okazję do systematycznej ukierunkowanej przez nauczycieli pracy w tym kierunku stanowią zajęcia edukacyjne, rewalidacyjne, przerwy śniadaniowa i obiadowa a także uroczystości, spotkania integracyjne z młodzieżą pełnosprawną. Włączają się w obchody Międzynarodowego miesiąca komunikacji AAC.

Dzięki działaniom profilaktycznym uczniowie zdobywają ważne wiadomości o świecie i zagrożeniach uzależnieniami, cyberprzemocą, zagrożeniach wynikających z kontaktów z nieznajomymi, przemocy i sposobów chronienia się przed skrzywdzeniem.

2. IDENTYFIKACJA PORAŻEK WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH SZKOŁY

Rodzice, nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni uczą się każdego dnia podczas pracy z osobami z niepełnosprawnością pokory wobec życia. Pomimo stosowania różnorodnych form rehabilitacji intelektualnej, ruchowej, społecznej w szkole, domu i placówkach medycznych funkcjonowanie naszych uczniów często pogarsza się w różnych sferach wraz z wiekiem. Częstym problemem są pogłębiające się wady postawy, przykurcze, które wymagają stosowania dodatkowych sprzętów i zabiegów medycznych, rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych. Inną trudnością, z którą boryka się część naszych uczniów to brak możliwości samodzielnego spożywania posiłków, podejmowania zabiegów

pielęgnacyjnych. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną są bardziej narażone na zaburzenia emocjonalne niż osoby o prawidłowym rozwoju. Obserwacje wskazują na labilność emocji, trudności w kontrolowaniu negatywnych emocji i odraczania pragnień, zachowania autoagresywne i agresywne, nadpobudliwość, stereotypie. Szkoła we współpracy ze środowiskiem rodzinnym podejmuje wszelkie działania zmierzające do usprawniania osłabionych i zaburzonych funkcji, zapobieganiu pogłębiania się deficytów i pogorszeniu funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczniów. Uczniowie korzystają z różnorodnych form terapii i na miarę swoich indywidualnych możliwości podejmują wysiłek zmierzający do dalszego rozwoju.

3. IDENTYFIKACJA SKUTECZNYCH I NIESKUTECZNYCH METOD WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Uczniowie szkoły ze względu na niepełnosprawność intelektualną oraz współwystępujące niepełnosprawności i zaburzenia rozwojowe wymagają dostosowania pracy edukacyjno – wychowawczej do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i możliwości edukacyjnych. W związku z tym, praca z każdym uczniem opiera się na Indywidualnych Programach Edukacyjno – Terapeutycznych, dostosowanych do indywidualnych wymagań.

Na podstawie wieloletnich obserwacji uczniów, rozmów z nauczycielami i rodzicami, samodoskonalenia i analizy raportów z ewaluacji wewnętrznej w szkole wypracowano strategię postępowania z uczniami w sytuacjach trudnych, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i podniesienie skuteczności podejmowanych przez szkołę działań w pełnieniu funkcji edukacyjnej, wychowawczej i opiekuńczej. W zakresie bezpieczeństwa szczególne znaczenie mają m. in: Procedura postępowania w przypadku ucznia z padaczką, Procedura Niebieskiej Karty, Procedura ewakuacji, Regulamin przyprowadzania i odbierania dzieci. W przypadku wystąpienia niepożądanych zachowań ucznia zespół wychowawczy wypracowuje indywidualny plan działań zmierzających do poprawy funkcjonowania ucznia. Nauczyciele poszukują skutecznych metod pracy z każdym uczniem, dostosowując je do potrzeb i możliwości rozwojowych skutecznych dla tego konkretnego ucznia. Metody pracy, które sprawdziły się w grupie uczniów ze spektrum autyzmu to wprowadzenie strukturyzacji czasu, miejsca i osób. Zapewniają one poczucie

bezpieczeństwa psychicznego i poczucie kontroli otoczenia. Szczególną grupę uczniów stanowią osoby niemówiące, prezentujące znaczne trudności komunikacyjne z otoczeniem (większość uczniów). W świetle prowadzonych badań naukowych, niemożność bycia zrozumianym przez innych ludzi wywołuje i nasila agresję. Skutecznymi sposobami zapobiegania niepożądanych zachowaniom społecznym i następstwom psychologicznym trudności w porozumiewaniu się jest wprowadzenie alternatywnych i wspomaganych systemów komunikacyjnych AAC: gestów Makatonu, symboli graficznych PCS i MÓWika, piktogramów, oprogramowania MÓWik, książek komunikacyjnych, komunikatorów.

Specyfika funkcjonowania osób z niepełnosprawnością narzuca zagadnienia społeczne, wymagające uświadomienia zagrożeń występujących w życiu społecznym, co stanowi podstawę opracowywania strategii profilaktycznych. Zasady zachowania bezpieczeństwa podczas spędzania czasu wolnego (ferie zimowe, wakacje), podczas kontaktów z osobami nieznanymi, obcymi zwierzętami, korzystania ze sprzętów AGD i RTV, korzystania ze środków komunikacji miejskiej i postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń fizycznych są utrwalane systematycznie podczas spotkań profilaktycznych. Prowadzone są oddziaływania indywidualne i grupowe mające na celu zapobieganie pogłębianiu się wad postawy i chorób uzębienia. W przypadku uczniów charakteryzujących się stanem zdrowia, które utrudnia rozwój zaradności i samodzielności organizuje się karmienie terapeutyczne i naukę celową wykonywania czynności codziennych. Nauczyciele podejmują edukację rodziców zmierzającą do wypracowania skutecznych sposobów karmienia (karmienie terapeutyczne), pozycjonowania, ubierania i wykonywania zbiegów higieniczno – pielęgnacyjnych.

Jak wynika z obserwacji i rozmów z uczniami i rodzicami, nasi uczniowie nie zażywają substancji psychoaktywnych, jednak ze względu na istnienie takiego zagrożenia w świecie uczestniczą w spotkaniach profilaktycznych z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej dotyczących szkodliwości używania nikotyny, alkoholu, narkotyków i środków zastępczych – dopalaczy. Podobnie realizowane jest zagadnienie uzależnienia od hazardu, gier komputerowych i Internetu.

Wnioski dotyczące skuteczności i nieskuteczności podejmowanych działań są do uwzględniane podczas pracy z uczniem.

4. IDENTYFIKACJA POTRZEB ROZWOJOWYCH NAUCZYCIELI

Wszyscy nauczyciele posiadają wykształcenie wymagane na stanowisku pracy z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim (oligofrenopedagogika). Grono pedagogiczne posiada dodatkowe kwalifikacje wymagane w pracy z uczniem z niepełnosprawnościami sprzężonymi: autyzmem, wadami wzroku, słuchu i narządu ruchu. Nauczyciele doskonalą swój warsztat pracy poprzez udział w wewnątrzszkolnym doskonaleniu oraz pozaszkolnych formach doskonalenia: szkoleniach, kursach, warsztatach, studiach podyplomowych, kursach kwalifikacyjnych, konferencjach. Szkolenia i kursy organizowane systematycznie odpowiadają potrzebom nauczycieli w zakresie pracy z uczniem i skupiają się głównie na takich ważnych obszarach funkcjonowania ucznia: karmienie terapeutyczne, pozycjonowanie ucznia z niepełnosprawnością ruchową, komunikacja alternatywna i wspomagana AAC, metody pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim. Nauczyciele aktywnie poszukują inspiracji do pracy, nowych metod pracy i diagnozy uczniów poprzez samodoskonalenie, wymianę doświadczeń i indywidualne konsultacje z pracownikami instytucji doskonalących, zwłaszcza Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” i Samorządowego Ośrodka Doskonalenia w Częstochowie.

5. IDENTYFIKACJA ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNEGO WSPARCIA WYCHOWAWCZEGO I PROFILAKTYCZNEGO

Szkoła aktywnie współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku lokalnym. Należą do nich:

- Urząd Miasta Częstochowy,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Północ”,
- Przedszkole Integracyjne nr 43 w Częstochowie,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Częstochowie,

- Specjalny Ośrodek Wychowawczy im. św. Jana de La Salle
- Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie w Częstochowie,
- IV Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Częstochowie,
- I Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Częstochowie,
- Stowarzyszenie „Serce”, Fundacja „Podaj dalej” i „Oczami Brata”,
- Regionalny Oddział PTTK w Częstochowie,
- Zarząd Okręgowy LOP w Częstochowie,
- ZHP Hufiec Częstochowa,
- TKKF „Pegaz”,
- MOSiR w Częstochowie,
- LKS „Gol-Start”,
- instytucje kulturalne – oświatowe: Klub „Politechnik”, Muzeum Częstochowskie, Kino „Cinema City”, Filharmonia, Teatr im. A. Mickiewicza w Częstochowie, Biblioteka Regionalna „WOM”, Klub muzyczny „Stacherczak”,
- Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Częstochowie,
- ośrodki doskonalenie nauczycieli: RODN „WOM” i SOD w Częstochowie, METIS w Katowicach, Akademia Jana Długosza w Częstochowie,
- TPD w Częstochowie,
- MOPS,
- PFRON,
- Towarzystwo Walki z Kalectwem,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Częstochowie,
- Polski Związek z Kalectwem,
- policja, straż pożarna.

Instytucje te stanowią zewnętrzne źródła wsparcia podejmowanych przez szkołę działań wychowawczych i profilaktycznych. Dodatkowo współpraca ta zapewnia integrację osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem ludzi pełnosprawnych.

III. STRATEGIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNA SZKOŁY

SFERA ROZWOJU FIZYCZNA

Doskonalenie umiejętności dbania o zdrowy styl życia, własne ciało oraz bezpieczeństwo własne i innych

Cele	Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
-------------	----------------	-------------------------	-----------------------------	------------------------

Rozwijanie prawidłowych nawyków w zakresie właściwego odżywiania.	Poznanie w praktyce zdrowego żywienia, wskazywanie szkodliwego działania niektórych produktów spożywczych na organizm człowieka Rozróżnianie produktów zdrowych i szkodliwych dla zdrowia Doskonalenie umiejętności przygotowywania zdrowych posiłków dla siebie i innych.	Konkursy plastyczne promujące zdrowe odżywianie, wystawa prac plastycznych. Kontynuowanie szkolnej idei „owocowy wtorek”, „warzywny czwartek”. Realizacja programu „Trzymaj formę”.	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pielęgniarka.	cały rok szkolny
Kształtowanie dbałości o wygląd i higienę osobistą.	Rozwijanie postawy dbałości o higienę ciała Uczenie podstawowych zasad higieny osobistej.	Kształtowanie i doskonalenie właściwego zachowania w toalecie, korzystania z wody i przyborów toaletowych.	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pielęgniarka, pomoc nauczyciela.	cały rok szkolny
Wyrabianie właściwych nawyków dotyczących spędzania wolnego czasu.	Działanie na rzecz zdrowia uczniów, sprawności fizycznej i prawidłowej postawy poprzez uprawianie sportu i propagowanie aktywnych form spędzania czasu na świeżym powietrzu Kształtowanie postawy świadomego uczestniczenia uczniów w różnych imprezach sportowo-rekreacyjnych i kołach zainteresowań	Działalność Drużyny Nieprzetartego Szlaku Związku Harcerstwa Polskiego, Szkolnego Koła PTTK, Uczniowskiego klubu sportowego „Awans” Udział uczniów w zawodach sportowych, konkursach, akcjach profilaktycznych, zbiórkach harcerskich, rajdach. Realizacja innowacji	wychowawcy, nauczyciele, terapeuci ruchowi, opiekunowie kół zainteresowań.	według ustalonego harmonogramu i kalendarza imprez.

		pedagogiczno – programowej „Uczymy się grać w bocce”		
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku ucznia jako kobiety i mężczyzny.	Uświadomienie istnienia w świecie dwóch płci. Akceptowanie zmian zachodzących w okresie dojrzewania oraz szacunek dla własnego ciała. Uwrażliwianie na potrzeby biologiczne wynikające z przynależności do danej płci. Poszanowanie prawa do intymności.	Wskazywanie ucznia jako kobiety lub mężczyzny. Zwracanie uwagi na wygląd, sposób zachowania, atrybuty kojarzone z płcią- omawianie na przykładach z wykorzystaniem czasopism i filmów. Role społeczne przypisywane płci np. kobieta - matka, żona, koleżanka; mężczyzna - ojciec, kolega, mąż, itp. Zachowanie intymności podczas czynności higienicznych.	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pielęgniarka.	cały rok szkolny
Bezpieczeństwo i profilaktyka zdrowia.	Poznanie czynników zagrażających zdrowiu oraz sposobu unikania zagrożeń. Kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących bezpieczeństwa w szkole i poza nią. Rozwijanie umiejętności dbania o własne zdrowie, korzystania z pomocy pielęgniarki szkolnej. Kształtowanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy w elementarnej formie i zakresie, korzystanie	Zapoznanie z obowiązującymi na terenie szkoły przepisami BHP i przeciwpożarowymi (zachowanie w czasie zagrożeń). Dostosowanie stanowiska pracy do indywidualnych potrzeb ucznia podczas zajęć, spożywania posiłków. Dostosowanie ćwiczeń	wychowawcy, nauczyciele, terapeuci ruchowi, pielęgniarka.	cały rok szkolny

	z telefonu i numeru alarmowego. Dbanie o prawidłową postawę ciała. Kształtowanie nawyków higienicznych chroniących przed uszkodzeniami i chorobą. Kształtowanie postaw bezpiecznego wypoczynku podczas ferii zimowych i wakacji. Rozwijanie sprawności fizycznej uczniów.	gimnastycznych, korekcyjnych do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów podczas terapii ruchowej. Zajęcia z zakresu profilaktyki. Realizacja programu „Trzymaj formę”.		
Ochrona przed niebezpiecznymi zwierzętami.	Rozwijanie właściwego postępowania w kontakcie z nieznanymi zwierzętami. Kształtowanie prawidłowych zachowań w razie ataku psa.	Wizyty w schronisku dla zwierząt. Zajęcia z dogoterapii.	wychowawcy, nauczyciele, dogoterapeuci	według ustalonego harmonogramu
Wdrażanie do zachowania bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń elektrycznych.	Doskonalenie umiejętności właściwego rozpoznawania niebezpiecznych sytuacji i konieczności wzywania służb ratunkowych, korzystania z numerów alarmowych, przekazywania informacji podczas wzywania pogotowia, straży pożarnej i policji. Kształtowanie postaw bezpiecznego wypoczynku, przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas codziennego wypoczynku, ferii zimowych i wakacji.	Wyrabianie prawidłowych nawyków podczas obsługi urządzeń elektrycznych używanych w domu i szkole Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń AGD i RTV podczas zajęć.	wychowawcy, nauczyciele, rodzice.	cały rok szkolny

SFERA ROZWOJU SPOŁECZNA

Doskonalenie kompetencji społecznych

Cele	Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
------	---------	------------------	----------------------	-----------------

Kształtowanie umiejętności społecznych.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku społecznym. Doskonalenie kompetencji społecznych, pozwalających zbudować pozytywny obraz siebie i pokonać lęk przed otoczeniem. Kształtowanie umiejętności współżycia i współpracy, budowania relacji z innymi osobami odpowiednio do pełnionych ról społecznych, na zasadach otwartości, szacunku, partnerstwa i wzajemności. Wzmacnianie pozytywnych relacji w grupie rówieśniczej i środowisku szkolnym (między uczniami i nauczycielami, pracownikami szkoły). Przygotowanie do pełnienia określonych ról społecznych (w tym roli dorosłej kobiety i mężczyzny). Kształtowanie umiejętności dokonywania wyborów i podejmowania samodzielnych decyzji w różnych sytuacjach życiowych, ponoszenia odpowiedzialności i przewidywania konsekwencji własnych działań. Poznanie i rozumienie swoich praw obywatelskich	Wykorzystanie naturalnych sytuacji życia codziennego do poznawania norm i rozwijania umiejętności społecznych. Modelowanie umiejętności społecznych w kontaktach z innymi ludźmi (przestrzeganie ustalonych norm współżycia społecznego, szacunek do ludzi, wartości i postawy sprzyjające nawiązywaniu konstruktywnych relacji z innymi). Podczas zajęć edukacyjnych i rewalidacyjnych podejmowanie tematyki: - respektowanie norm współżycia społecznego; - dbanie o kulturę osobistą, kulturę języka i pozytywny stosunek do drugiego człowieka; - przygotowanie do roli dorosłej kobiety i mężczyzny; - zapoznanie z prawami obywatelskimi. Przygotowanie i włączenie uczniów w organizowanie uroczystości i imprez szkolnych, pozaszkolnych.	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny
---	---	--	---	---------------------

	Ukazywanie wartości przyjaźni, miłości, małżeństwa i rodziny w życiu człowieka. Kształtowanie umiejętności prospołecznych (wrażliwości na potrzeby innych osób, dzielenia się, poszanowania cudzej własności osobistej i społecznej, pomagania i wspierania osób słabszych i potrzebujących opieki, odpowiedzialności za drugą osobę, oczekiwania na swoją kolej, stosowania zwrotów grzecznościowych, itp.). Podniesienie poziomu kultury osobistej. Zapobieganie agresji werbalnej i fizycznej.	Organizowanie i uczestniczenie z uczniami w aktualnych wydarzeniach społecznych i kulturalnych. Wdrażanie do poprawnego zachowania się w miejscach użyteczności publicznej Tworzenie sytuacji sprzyjających poznawaniu otoczenia społecznego, instytucji społecznych, miejsc użyteczności publicznej, obiektów kulturalno – rekreacyjnych, z których będzie w przyszłości korzystał oraz nauka właściwego zachowania się w tych miejscach. Tworzenie sytuacji społecznych sprzyjających podejmowaniu przez uczniów samodzielnych inicjatyw i odpowiedzialnych decyzji. Nauka nawiązywania pokojowych relacji z innymi członkami grupy. Wypracowanie sposobów przeciwdziałania agresji, dostosowanych do potrzeb konkretnego ucznia, dokonanych przez klasowy zespół		
--	---	---	--	--

		wychowawczy. Wzmacnianie zachowań społecznie akceptowanych, w tym wynikających z przynależności do własnej płci.		
Rozpoznawanie zagrożeń społecznych.	Kształtowanie umiejętności przewidywania konsekwencji swoich działań, krytycznej oceny swojego zachowania się i innych ludzi. Kształtowanie właściwej postawy względem osób nieznanym. Zagrożenia wynikające z przynależności do płci – obrona własnej intymności. Nauka wzywania pomocy z wykorzystaniem numerów alarmowych.	Podczas zajęć dydaktycznych, rewalidacyjnych, profilaktycznych omawianie tematyki zagrożeń występujących w kontaktach społecznych. Uświadamianie uczniów z wykorzystaniem konkretnych przykładów z życia o konieczności zachowania dystansu i postawy nieufności w stosunku do osób nieznanym, konieczności wytyczania bezpiecznych granic własnego „Ja” i adekwatne reagowanie na ich przekroczenie przez inne osoby. Zapoznanie uczniów ze sferami bliskości w kontaktach z ludźmi i nauka nawiązywania bezpiecznego kontaktu w zależności od stopnia zażyłości. Wzmacnianie u uczniów	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny

		świadomości konieczności obrony przed przemocą psychiczną, fizyczną i seksualną, zwracania się po pomoc do osoby zaufanej i korzystania z numerów alarmowych. Psychoedukacja rodziców podczas spotkań z psychologiem.		
Przeciwdziałanie uzależnieniom od mediów	Rozwijanie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami – korzyści i zagrożenia Przekazywanie wiedzy o zagrożeniach wynikających z korzystania z mediów, gier komputerowych, Internetu. Podejmowanie tematyki cyberprzemocy.	Spotkania profilaktyczne – wg potrzeb. Pogadanki podczas zajęć dydaktycznych.	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny
Wdrażanie do przestrzegania przepisów bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	Utrwalanie zasad bezpiecznego poruszania się w ruchu ulicznym. Utrwalenie znaczenia i przestrzegania podstawowych znaków drogowych. Poznanie zasad bezpiecznego korzystania ze środków transportu publicznego.	Tematyka podejmowana podczas zajęć dydaktycznych . Pogadanki. Udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych Praktyczne ćwiczenia podczas wyjść pozaszkolnych, wycieczek, podróży do szkoły i domu.	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny

Kształtowanie postaw proekologicznych.	Rozwijanie wrażliwości na piękno przyrody. Rozbudzanie postawy odpowiedzialności za wykorzystanie naturalnych bogactw przyrody i ich ochrony przed zniszczeniem. Wyrobienie nawyków segregowania odpadów, zbiórki surowców wtórnych, oszczędnego korzystania z wody i energii elektrycznej.	Tematyka podejmowana podczas zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem zdjęć, albumów, technik multimedialnych. Samodzielne fotografowanie przyrody. Praktyczne ćwiczenia podczas wyjść pozaszkolnych, wycieczek. Organizowanie akcji dokarmiania zwierząt w schroniskach, ptaków zimą. Dbanie o rośliny na terenie zielonym wokół szkoły, pielęgnacja roślin doniczkowych w klasach. Organizowanie zbiórki surowców wtórnych (nakrętek, zużytych baterii. Segregacja odpadów na terenie szkoły.	wychowawcy, nauczyciele psycholog	
Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych w codziennym życiu.	Rozwijanie języka i umiejętności porozumiewania się w możliwy dla ucznia sposób (poprzez komunikację werbalną i niewerbalną), również z zastosowaniem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji AAC, z wykorzystaniem pomocy do komunikacji i technologii informacyjno –	Praktyczne doświadczanie komunikowania się z różnymi osobami w szkole, instytucjach, punktach usługowych. Tworzenie warunków	wychowawcy, nauczyciele logopedzi psycholog	cały rok szkolny

	komunikacyjnej. Doskonalenie umiejętności posługiwania się sprzętem lub oprogramowaniem wspomagającym komunikację, rozwijanie umiejętności posługiwania się nowymi technologiami.	do komunikacji z wykorzystaniem Indywidualnych Książek do Komunikacji, znaków manualnych Makatonu, symboli graficznych PCS, oprogramowania MÓWik, itp. Umożliwienie uczniom korzystania na zajęciach z technologii informacyjno – komunikacyjnej.		
Efektywne przygotowanie uczniów do dorosłości, w tym praktyczne przysposobienie do wykonywania pracy.	Doskonalenie umiejętności samoobsługowych na miarę indywidualnych możliwości ucznia Rozwijanie zaradności, wspomaganie autonomii i niezależności życiowej uczniów. Kształtowanie umiejętności organizowania bezpiecznego wypoczynku i czasu wolnego oraz podejmowanie różnych aktywności zgodnie z uzdolnieniami i zainteresowaniami ucznia. Kształtowanie umiejętności praktycznych w zakresie wykonywania prac indywidualnie i zespołowo w gospodarstwie domowym, mających na celu zaspokojenie potrzeb własnych i otoczenia pomocy przy wykonywaniu złożonych zadań. Kształtowanie prawidłowej postawy uczniów wobec pracy (motywacja, kompetencje, zaangażowanie).	Systematyczny trening umiejętności samoobsługowych podczas przygotowywania i spożywania prostych posiłków, organizowania i wykonywania prac w gospodarstwie domowym, porządkowania otoczenia, dbania o wygląd, higienę i estetykę własnego ciała i otoczenia. Stwarzanie sytuacji i warunków do samodzielnego dokonywania wyborów, planowania, organizowania i wykonania czynności niezbędnych w codziennym życiu (robienie zakupów, dbanie o otoczenie, przyjmowanie gości, itp.) Motywowanie do rozwijania zainteresowań i samodzielnego	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny

	Kształtowanie kluczowych kompetencji zawodowych ucznia i ich realnej oceny. Podejmowanie decyzji w zakresie wyboru celowej aktywności po zakończeniu edukacji (w warsztacie terapii zajęciowej, środowiskowym domu samopomocy, zakładzie aktywności zawodowej, zakładzie pracy chronionej) w zależności od indywidualnych predyspozycji, możliwości i ograniczeń.	wyboru aktywności w czasie wolnym. Organizowanie wizyt w dziennych placówkach aktywności dla osób dorosłych (warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy pomocy samopomocy). Spotkania dla rodziców podejmujące temat przyszłości dziecka i aktywizacji zawodowej po ukończeniu szkoły. Udział absolwentów i ich rodziców w spotkaniach na terenie szkoły, dzielenie się własnym doświadczeniem.		
--	---	---	--	--

SFERA ROZWOJU PSYCHICZNA (EMOCJONALNO-INTELEKTUALNA)

Wspomaganie rozwoju emocjonalnego i intelektualnego ucznia

Cele	Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
------	---------	------------------	----------------------	-----------------

Budowanie pozytywnego obrazu samego siebie.	Umacnianie poczucia własnej wartości i samooceny ucznia. Rozwijanie umiejętności autoprezentacji. Wzmacnianie mocnych stron osobowości ucznia. Kształtowanie adekwatnej postawy do własnych możliwości i realnej oceny własnych możliwości. Akceptacja siebie jako osoby niepełnoprawnej.	Tworzenie warunków podczas nauki niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, bezpieczeństwa emocjonalnego i akceptacji, poczucia zaufania do pracowników szkoły. Poszukiwanie skutecznych strategii wprowadzenia zmian i nowych doświadczeń, aby radzenie sobie z trudnościami życiowymi wzmacniało u uczniów poczucie ich autonomii i odpowiedzialności. Wspieranie i pomoc uczniom w tworzeniu i realizowaniu planów życiowych, motywowanie do ich osobistego zaangażowania. Zapoznanie z prawami osób niepełnosprawnych; - uświadomienie uczniów, że niepełnosprawność nie może być przyczyną dyskryminacji; - uświadomienie uczniom ich możliwości i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, które	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny

		mogą napotkać w życiu.		
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku ucznia jako kobiety i mężczyzny.	Wzmacnianie identyfikacji psychoseksualnej z własną płcią u uczniów. Wskazywanie specyfiki doświadczeń życiowych i oczekiwań otoczenia względem kobiet i mężczyzn. Potrzeby emocjonalne i oczekiwania życiowe kobiet i mężczyzn. Świadomość konieczności ochrony i poszanowania intymności własnej i innych osób. Zrozumienie konieczności dbania o swój wizerunek zgodny ze społecznymi normami przypisanymi własnej płci; Wzmacnianie prawidłowych relacji między osobami przeciwnej płci. Poszerzenie wiedzy o seksualności.	Przekazywanie wiedzy i informacji zwrotnych, stosowanie wzmocnień podczas codziennej pracy z uczniem. Akcentowanie faktu przynależności do określonej płci przy okazji uroczystości Dnia Kobiet i Dnia Chłopaka. Stosowanie wzmocnień i komplementów w odniesieniu do przejawów kobiecości i męskości w wyglądzie, zachowaniu. Omawianie atrybutów, oczekiwań, planów życiowych w odniesieniu do kobiet i mężczyzn. Analiza przeżyć emocjonalnych, historii życia bohaterów literackich i filmowych. Edukacja rodziców w zakresie rozwoju psychoseksualnego osób z niepełnosprawnością intelektualną.	wychowawcy, nauczyciele, psycholog	cały rok szkolny; spotkania dla rodziców – wg harmonogramu.

Rozwijanie kompetencji emocjonalnych.	Kształtowanie zdolności nawiązania i podtrzymywania pozytywnych kontaktów emocjonalnych z innym ludźmi. Rozwijanie umiejętności dostrzegania, rozpoznawania, nazywania podstawowych emocji przeżywanych przez siebie i innych ludzi. Rozwijanie umiejętności odczytywania emocji wyrażonej za pomocą komunikacji niewerbalnej. Dostrzeganie i rozumienie kontekstu sytuacyjnego związanego z emocjami. Określanie przyczyn wywołujących emocje oraz konsekwencji ich pojawienia się. Dostrzeganie pozytywnych i negatywnych skutków przeżyć emocjonalnych. Rozwijanie zdolności do odczuwania i wyrażania empatii. Nauka zachowań prospołecznych wynikających z odczuwania empatii (budzenie chęci pomocy innym ludziom). Kształtowanie umiejętności udzielania i korzystania ze wsparcia emocjonalnego. Poznajowanie zasad wyrażania emocji, uwarunkowanie społecznie, kontrola emocji, akceptacja stanów emocjonalnych.	Motywowanie uczniów do komunikowania potrzeb i stanów emocjonalnych zgodnie z normami życia społecznego podczas kontaktów z uczniem Modelowanie zachowań pożądanych społecznie w kontakcie nauczyciel – uczeń. Wykorzystanie naturalnych sytuacji życia codziennego i konkretnych przykładów, biblioterapii do nauki o emocjach. Stosowanie nazwy emocji, wzmacnianie przekazu werbalnego symbolem graficznym w postaci emotikonki, PCS lub znaku MÓWika – wdrożenie systemu komunikacji alternatywnej i wspomaganej AAC do nauki o emocjach. Realizacja treści zawartych w programie „Trening umiejętności emocjonalnych”	wychowawcy nauczyciele psycholog	cały rok szkolny
--	---	---	---	-----------------------------

	Rozwijanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania przyjaźni, dbania o przyjaciół i znajomych.	Ćwiczenia w rozumieniu konieczności budowania wokół siebie kręgu wsparcia – grup przyjaznych osób (rodzina, rówieśnicy, znajomi, sąsiedzi, pozyskiwanie wsparcia emocjonalnego). Kształtowanie zdolności adaptacyjnego radzenia sobie z nieprzyjemnymi emocjami.		
Zapobieganie zachowaniom agresywnym.	Rozwijanie umiejętności adaptacyjnego radzenia sobie z frustracją, złością i gniewem. Dostrzeganie czynników wyzwalających złość i zachowań agresywnych u siebie i innych Poznanie metod pokojowego rozwiązywania konfliktów. Rozwijanie umiejętności wyrażania emocji w sposób zgodny z normami obowiązującymi w społeczeństwie. Rozwijanie kompetencji wspomagających radzenie sobie ze złością: - budowanie poczucia własnej wartości, - rozwijanie umiejętności współpracy w grupie,	Stosowanie spójnego oddziaływania wychowawczego ze strony wszystkich nauczycieli: ustalenie jasnych zasad, granic, konsekwencja w respektowaniu praw, wzmocnienia pozytywne i negatywne. Próba ustalenie przyczyny zachowań agresywnych (np. odczuwanie bólu, trudności komunikacyjne, brak zrozumienia zasad, itp.) i podjęcie działań zaradczych Ścisła współpraca z zespołem wychowawczym i rodzicami	wychowawcy nauczyciele psycholog	tematyka podejmowana przez cały rok szkolny; zajęcia profilaktyczne - wg potrzeb

	- nauka przestrzegania zasad współżycia międzyludzkiego, - przewidywanie i dostrzeganie konsekwencji swoich działań w relacjach międzyludzkich; - rozwijanie myślenia przyczynowo – skutkowego w odniesieniu do sytuacji społecznych; - rozwijanie odpowiedzialności za swoje decyzje, wybory i postępowanie. Nauka rozwiązywania problemów i zachowań w sytuacjach konfliktowych.	Pomoc w poszukiwaniu sposobów rozwiązania konfliktu między uczniami. Zajęcia profilaktyczne dla uczniów – gry i ćwiczenia przeciwko agresji, integrujące grupę, rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne. Konsultacje z nauczycielami, rodzicami.		
Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	Dostrzeganie objawów doświadczania stresu oraz określanie przyczyn stresu. Nauka radzenia sobie ze stresem – sposoby rozładowania napięcia, poznanie technik relaksacyjnych. Stosowanie konstruktywnych metod radzenia sobie z napięciem emocjonalnym;	Zajęcia profilaktyczne dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Praktyczne zastosowanie technik relaksacyjnych: ćwiczeń oddechowych, relaksacji z wykorzystaniem muzyki, metoda relacyjno – relaksująca wg M. Bogdanowicz, trening autogeny Schultza (polecany w wersji dostosowanej przez A. Polender, trening relaksacyjny Jacobsona (w modyfikacji Morrisa), wizualizacja).	wychowawcy, nauczyciele psycholog	tematyka podejmowana przez cały rok szkolny; zajęcia profilaktyczne - wg potrzeb
Kształtowanie zachowań asertywnych	Dostrzeganie potrzeb własnych i innych ludzi. Obrona siebie.	Trening w naturalnych sytuacjach codziennego życia.	wychowawcy nauczyciele, psycholog	tematyka podejmowana przez cały

uczniów.	Nauka zachowań asertywnych – rozwijanie umiejętności interpersonalnych i umiejętności odmawiania.	Zajęcia profilaktyczne dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów.		rok szkolny; zajęcia profilaktyczne - wg potrzeb
Zapobieganie konsekwencjom społecznym, prawnym i psychologicznym związanym z zażywaniem substancji psychoaktywnych	Wypożyczenie ucznia w wiedzę dotyczącą zagrożeń wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych i uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków i środków zastępczych – dopalaczy. Dostarczenie uczniom wiedzy o sposobach postępowania w przypadku bycia częstowanym przez inne osoby podejrzaną substancją. Kształcenie umiejętności skutecznego wzywania pomocy w przypadku poczucia zagrożenia.	Przekazywanie informacji i uświadamianie zagrożeń w formie pogadanek na zajęciach dydaktycznych i profilaktycznych Realizacja programu „Smak życia”, dostosowanego do możliwości poznawczych uczniów Psychoedukacja rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły	nauczyciele psycholog wszyscy pracownicy szkoły	tematyka podejmowana przez cały rok szkolny; zajęcia profilaktyczne - wg harmonogramu
Rozwijanie wiedzy i umiejętności intelektualnych, zgodnie z indywidualnymi potrzebami psychofizycznymi i możliwościami edukacyjnymi uczniów.	Realizowanie treści programowych poszczególnych przedmiotów zawartych w ramowych planach nauczania klasy, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego ucznia. Usprawnianie zaburzonych funkcji poznawczych i percepcyjno – motorycznych intelektu: uwagi, myślenia, pamięci, percepcji, motoryki i koordynacji wzrokowo- słuchowo – ruchowej. Wzbogacanie zasobu słownictwa biernego i czynnego.	Zajęcia edukacyjne Zajęcia rewalidacyjne Zajęcia w ramach nauczania indywidualnego. Zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze. Zajęcia specjalistyczne w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.	wychowawcy, nauczyciele psycholog	cały rok szkolny

	Rozwijanie wiedzy dotyczącej otaczającego świata społeczno – przyrodniczego, zjawisk w nim zachodzących. Stosowanie różnorodnych metod i form terapii w pracy z uczniem (m. in. terapia logopedyczna, terapia ruchowa, muzykoterapia, arteterapia, dogoterapia, elementy terapii behawioralnej, stymulacja polisensoryczna, metody komunikacji alternatywnej i wspomaganej, Programy Aktywności Knillów, Metoda Ruchu Rozwijającego W. Sherborne, Metoda Pedagogiki Zabawy). Rozwijanie wiedzy o świecie i człowieku poprzez popularyzację czytelnictwa.	Korzystanie ze zbiorów biblioteki szkolnej. Organizowanie spotkań z instytucjami kulturalno – oświatowymi, wyjść do kina, teatru, filharmonii, muzeum.		
--	---	--	--	--

SFERA ROZWOJU DUCHOWA

Kształtowanie postaw patriotycznych oraz umiejętności hierarchizacji wartości

Cele	Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
Wychowanie patriotyczne.	Kształtowanie szacunku do własnego państwa, symboli narodowych oraz pamiątek historycznych. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym. Uświadamianie znaczenia świąt narodowych. Rozwijanie szacunku do obrzędów i zwyczajów nawiązujących do życia naszych przodków. Poznanie własnego regionu, kultury i tradycji regionalnych. Rozumienie ważnych wydarzeń w miejscu zamieszkania, kraju, uczestniczenie w tych wydarzeniach. Kultywowanie tradycji regionalnych i narodowych. Nudzenie szacunku do miejsc pamięci narodowej.	Uświadamianie znaczenia świąt narodowych. Zapoznanie uczniów z symbolami narodowymi. Wycieczki do miejsc pamięci narodowej. Uczestnictwo w uroczystościach szkolnych o charakterze patriotycznym i religijnym. Obchodzenie w domu rodzinnym świąt religijnych i państwowych. Dokumentowanie historii szkoły poprzez fotografowanie podczas uroczystości szkolnych i pozaszkolnych.	wychowawcy nauczyciele,	cały rok szkolny
Kształtowanie wartości	Kształtowanie umiejętności odróżniania dobra od zła.	Uczestnictwo w pogadankach tematycznych i uroczystościach	wychowawcy nauczyciele,	cały rok szkolny

chrześcijańskich	Kształtowanie postaw szacunku dla drugiego człowieka, dla osób słabszych, starszych. Kształtowanie szacunku do symboli religijnych.	szkolnych. Pomoc osobom starszym w rodzinie. Uczestnictwo w uroczystościach o charakterze religijnym.	katecheta	
------------------	---	--	-----------	--

IV. EWALUACJA

Głównym zadaniem ewaluacji jest zebranie informacji decydujących o jej przebiegu, realizacji celów i efekty wdrażania programu i wypracowywanie sposobów jej doskonalenia. Należy więc kontrolować przebieg procesu, osiągnięcia i wyniki. W tym celu, na początku i na koniec roku szkolnego, przeprowadzamy ewaluację, co pozwoli nam na wyciągnięcie wniosków do dalszej pracy.

Pomocne narzędzia ewaluacji to:

- sprawozdania wychowawców klas;
- raporty z ewaluacji wewnętrznej szkoły;
- tematyczna ankieta dla rodziców i nauczycieli;
- ocena efektów działalności wychowawczej, dydaktycznej, opiekuńczej oraz innych działalności statutowych szkoły;
- analiza dokumentacji szkolnej uczniów;
- obserwacje;
- wywiady z kadrą pedagogiczną, rodzicami.

Przeprowadzone ankiety, wspólne spotkania pozwolą na sformułowanie wniosków do dalszej pracy i modyfikacji programu.

Za realizację programu wychowawczo-profilaktycznego odpowiedzialni są wszyscy pracownicy szkoły i dyrektor.